

Hrvatska energetska regulatorna agencija

***PRETHODNO SAVJETOVANJE O IZMJENAMA MREŽNIH
PRAVILA PLINSKOG DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA***

TRAVANJ 2018.

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	PROPISI KOJI REGULIRAJU TRŽIŠTE PLINA U RH (stanje IV-2018).....	4
3.	MOGUĆE IZMJENE MREŽNIH PRAVILA PLINSKOG DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA	5
3.1	Neovlaštena potrošnja	5
3.2	Neispravnost plinomjera i/ili druge mjerne opreme.....	6
3.3	Obračun naknade za korištenje DS-a – fiksna mjesečna naknada (Ts2) i ispostavljanje računa za korištenje DS-a	7
3.4	Ovlaštenja za izvođenje kućnih priključaka i unutarnjih plinskih instalacija – međusobna priznavanja ovlaštenja.....	8
3.5	Očitavanje plinomjera - spuštanje praga za očitavanje OMM DM	9
3.6	Očitavanje plinomjera – obveza godišnjeg očitavanja.....	10
3.7	Očitavanje plinomjera – neuspjelo očitavanje i razmjena informacija.....	10
3.8	Priključni kapacitet OMM.....	11
3.9	OMM izložena većim promjenama temperature.....	12
3.10	Raspodjela energije plina preuzete na ulazu u DS	13
4.	OKVIRNI TERMINSKI PLAN IZMJENA MPDS	19
5.	PRILOZI	20

1. UVOD

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA, Agencija) je, kako svojim zakonskim utemeljenjem kao pravna osoba s javnim ovlastima, tako i svojom profesionalnom misijom, upućena na javnost i transparentnost u obavljanju svih svojih poslova i zadaća.

U skladu s trajnim opredjeljenjem prema transparentnosti regulatornih procesa, te u želji za što kvalitetnijom stručnom komunikacijom s dionicima energetskog sektora Republike Hrvatske, HERA je odlučila uvesti u praksu institut PRETHODNOG SAVJETOVANJA – kao postupak stručnih konzultacija koji prethodi formalno propisanom postupku donošenja propisa odnosno podzakonskih akata iz svoje nadležnosti.

Cilj Prethodnog savjetovanja je omogućiti prikupljanje ideja i prijedloga dionika energetskog sektora u ranoj fazi formiranja koncepcije određenog propisa odnosno njegovih izmjena. Kao podlogu za Prethodno savjetovanje HERA izlaže svoje viđenje problema za koje smatra da trebaju biti obuhvaćeni rješenjima budućeg propisa i naznačuje moguće smjerove njihovog rješavanja.

Ovo Prethodno savjetovanje pokreće se kao prvi korak u pripremi novih MREŽNIH PRAVILA PLINSKOG DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA (MPDS). Formalni povod za donošenje novih Mrežnih pravila plinskog distribucijskog sustava su odredbe novog Zakona o tržištu plina (NN 18/18) (Zakon), koji je stupio na snagu 3. ožujka 2018., gdje je propisana obveza Agenciji da u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu Zakon, dakle do 3. lipnja 2018., donese MPDS.

Osim izmjena MPDS do kojih će doći postupkom usklađivanja s novim Zakonom, namjera je HERA-e da u razumnoj mjeri (s obzirom na kratki rok pripreme) unaprijedi postojeći propis, s obzirom na uočene probleme u njegovoj dosadašnjoj primjeni. Pri tome se Prethodnim savjetovanjem otvaraju pojedine teme za čije je pravilno uređenje potrebna šira analiza koja zahtjeva više vremena i otvorenu diskusiju svih zainteresiranih strana, stoga sve teme koje su otvorene Prethodnim savjetovanjem neće biti nužno implementirane u MPDS koja je potrebno donijeti do 3. lipnja 2018.

HERA stoga poziva sve dionike plinskog sektora i sudionike tržišta plina u Republici Hrvatskoj da uzmu učešća u ovom Prethodnom savjetovanju i dostave Agenciji svoja viđenja nedostataka trenutno važećih MPDS, odnosno problema u njihovoj primjeni, kao i svoje obrazložene prijedloge rješenja i poboljšanja. Pozivamo također i na komentiranje i ocjenu prijedloga koje je HERA ponudila kao moguća rješenja u praksi uočenih problema. S tim ciljem je obrazac za sudjelovanje u Prethodnom savjetovanju podijeljen u dvije cjeline, prvu u kojoj sudionici daju svoja zapažanja na prijedloge Agencije i druga u kojoj sudionici iznose svoje obrazložene prijedloge poboljšanja MPDS.

Po okončanju Prethodnog savjetovanja, HERA će provesti i formalni postupak donošenja novih MPDS, pri čemu će osigurati odgovarajuće sudjelovanje svih zainteresiranih strana i provesti propisanu javnu raspravu o prijedlogu novog propisa u trajanju od minimalno 15 dana.

2. PROPISI KOJI REGULIRAJU TRŽIŠTE PLINA U RH (stanje IV-2018)

Tržište plinom u RH, s obzirom na pravna, komercijalna i tehnička pravila koja se odnose na krajnje kupce plina i korisnike plinskih sustava, uređuju slijedeći zakonski i podzakonski akti¹:

- Zakon o tržištu plina (Narodne novine, br. 18/18),
- Opći uvjeti opskrbe plinom (Narodne novine, br. 158/13 i 74/17),
- Pravila o organizaciji tržišta plina (HROTE, 3/2017),
- **Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava** (Narodne novine, br. 155/14 i 43/17).
- Mrežna pravila transportnog sustava (PLINACRO, 3/2016 i 12/2017, 3/2018),
- Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu (Narodne novine, br. 26/17),
- Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za distribuciju plina (Narodne novine, br. 104/13),
- Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za transport plina (Narodne novine, br. 85/13, 158/13, 118/15),
- Metodologija utvrđivanja naknade za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta (Narodne novine, br. 76/14),
- Metodologija utvrđivanja cijene nestandardnih usluga za transport plina, distribuciju plina, skladištenje plina i javnu uslugu opskrbe plinom (Narodne novine, br. 158/13, 91/16, 116/16 i 132/17),
- Uredba o kriterijima za stjecanje statusa zaštićenog kupca u uvjetima kriznih stanja u opskrbi plinom (Narodne novine, br. 65/15).

MREŽNA PRAVILA PLINSKOG DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA (Narodne novine, br. 155/14) su na snazi od 1. siječnja 2015. godine, a izmjene i dopune Mrežnih pravila plinskog distribucijskog sustava (Narodne novine, br. 43/17) su na snazi od 4. svibnja 2017. godine.

Mrežnim pravilima plinskog distribucijskog sustava propisuje se **razvoj, način vođenja i korištenje kapaciteta distribucijskog sustava**, a posebno se uređuju:

- opis distribucijskog sustava,
- razvoj, građenje i održavanje distribucijskog sustava,
- upravljanje i nadzor nad distribucijskim sustavom,
- priključenje na distribucijski sustav,
- ugovorni odnosi i opći uvjeti korištenja distribucijskog sustava,
- prava i dužnosti operatora distribucijskog sustava i korisnika distribucijskog sustava,
- mjerna pravila,
- izrada standardnih profila potrošnje,
- objava podataka i razmjena informacija,
- povezivanje s ostalim dijelovima plinskog sustava,
- uvjeti ograničenja i obustave isporuke plina,
- neovlaštena potrošnja plina,
- sadržaj uredno podnesenog zahtjeva za priključenje i
- naknada štete.

¹ Poveznice dostupne na: https://www.hera.hr/hr/html/propisi_plin.html

3. MOGUĆE IZMJENE MREŽNIH PRAVILA PLINSKOG DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

Za potrebe *Prethodnog savjetovanja o izmjenama MPDS HERA* je izdvojila nekoliko tematskih cjelina MPDS, za koje je uočena potreba unaprjeđenja, te su u nastavku opisani uočeni problemi kao i prijedlozi mogućih poboljšanja.

3.1 Neovlaštena potrošnja

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA temeljem predstavki, prigovora i upita vezanih za utvrđivanje i obračun neovlaštene potrošnje:

- Dokazivanje sumnje u onesposobljavanje plinomjera za ispravan rad,
- Preuzimanje plina putem plinomjera s kojeg je skinuta ili oštećena plomba,
- Utvrđivanje troška neovlaštene potrošnje (trajanje, novčani iznos).

ZAKONSKI OKVIR:

- Zakon o tržištu plina (dalje: ZTP) :

čl. 3. st. 2. točka 25. propisuje da Neovlaštena potrošnja plina znači samovoljno priključenje na distribucijski sustav ili transportni sustav, preuzimanje plina mimo obračunskog mjernog mjesta ili putem plinomjera za koji je dokazano da je onesposobljen za ispravan rad te preuzimanje plina putem plinomjera kod kojega je ovjerna oznaka Državnog zavoda za mjeriteljstvo, ovlaštenog mjeritelja Državnog zavoda za mjeriteljstvo, proizvođača plinomjera, operatora distribucijskog sustava ili operatora transportnog sustava uništena, promijenjena, uklonjena ili na bilo koji drugi način oštećena

čl. 49. točka 4e. ODS ima pravo ograničiti ili prekinuti ugovorenu distribuciju plina u slučaju neovlaštene potrošnje plina

čl. 91. st. 2. MPDS-om se posebno uređuju postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje plina

- MPDS:

čl. 74. do čl. 77. propisuju neovlaštenu potrošnju plina

ZAJNTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Detaljnije definirati pravila i postupke u slučajevima neovlaštene potrošnje tako da se jasno propišu:

- Mjere za smanjenje mogućnosti neovlaštene potrošnje plina
- Način dokazivanja neovlaštene potrošnje plina
- Način izračuna naknade za neovlaštenu potrošnju plina
- Način utvrđivanja trajanja (početak i kraj) neovlaštene potrošnje plina

RAZRADA PRIJEDLOGA:

1. Kako bi se onemogućila neovlaštena manipulacija plinomjerom, predlaže se propisati obavezu plombiranja lijevog i desnog spoja plinomjera, i to na način da se prilikom očitavanja plinomjera manipulacija plombom ODS-a može jednostavno uočiti.
2. Mehanička oštećenja i druge radnje kojima se može dovesti u pitanje ispravan rad plinomjera potrebno je dokazati ispitivanjem plinomjera od strane tvrtke akreditirane za traseološko vještačenje plinomjera.

3. Dok se ne dokaže neovlaštena potrošnja, ODS ne smije izvršiti obustavu isporuke plina već samo izvršiti zamjenu plinomjera, a plinomjer na koji se sumnja da je onesposobljen za ispravan rad potrebno je poslati na ispitivanje.
4. Ispitivanje plinomjera ne smije obavljati ovlaštena tvrtka koja je dio ili je vlasnički povezana sa ODS-om na čiji je sustav priključen krajnji korisnik čiji se plinomjer ispituje.
5. ODS je dužan pripremiti detaljnu foto-dokumentaciju prilikom demontaže plinomjera na koji se sumnja da je onesposobljen za ispravan rad.
6. ODS je dužan prilikom godišnjeg očitavanja provjeriti stanje plinomjera i ovjerne oznake ovlaštenog mjeritelja Državnog zavoda za mjeriteljstvo, odnosno proizvođača plinomjera.
7. U slučaju da se ne može utvrditi početak neovlaštene potrošnje, za izračun naknade za neovlaštenu potrošnju koristi se razdoblje od zadnje provjere plinomjera (prema točki 6.), a ako provjera nije provedena dulje od jedne godine tada se koristi razdoblje od 6 mjeseci.
8. Ako na instalaciji nema plinomjera, odnosno nije određen priključni kapacitet OMM-a (nema ES) ili ako je ukupna nazivna snaga plinskih trošila veća od one koja je određena u ES, priključni kapacitet OMM određuje se na temelju maksimalnog protoka koji bi imao ugrađeni plinomjer za mjerenje potrošnje svih ugrađenih trošila.
9. Prema odredbama ZTP-a, danom stupanja na snagu novih Pravila o organizaciji tržišta plina prestaje važiti Metodologija utvrđivanja cijene energije uravnoteženja plinskog sustava. Stoga se naknada za neovlaštenu potrošnju plina određuje za razdoblje trajanja neovlaštene potrošnje, i to kao umnožak priključnog kapaciteta obračunskog mjernog mjesta, prosjeka dnevnih KUPOVNIH marginalnih cijena (koju objavljuje HROTE sukladno odredbama Pravila o organizaciji tržišta plina), te trajanja neovlaštene potrošnje plina.
10. Jasnije definirati nadležnost HERA-e u slučaju neovlaštene potrošnje. HERA provjerava da li je procedura provedena prema odredbama MPDS-a, te ispravnost izračuna naknade za neovlaštenu potrošnju.

3.2 Neispravnost plinomjera i/ili druge mjerne opreme

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA temeljem predstavki, prigovora i upita vezanih uz prepoznavanje neispravnog plinomjera i načina utvrđivanja vremena kvara plinomjera.

- Kako prepoznati neispravan plinomjer,
- Kako se utvrđuje da je plinomjer neispravan,
- Utvrđivanje trajanja neispravnosti plinomjera,
- Utvrđivanje potrošnje plina za vrijeme trajanja neispravnosti.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:
čl. 91. st. 2. MPDS-om se posebno uređuju mjerna pravila

- MPDS:

čl. 64. do čl. 66. propisana je neispravnost plinomjera i/ili druge mjerne opreme

čl. 70. propisano je da ukoliko ODS utvrdi neispravnost plinomjera i/ili druge mjerne opreme procjenjuje količinu plina isporučenu na OMM za razdoblje od dana utvrđene neispravnosti plinomjera i/ili druge mjerne opreme.

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Detaljnije definirati pravila i postupke u slučajevima kada se sumnja u neispravnost plinomjera tako da se jasno propiše:

- Način na koji se prepoznaje neispravan plinomjer,
- Način postupanja ODS-a u slučaju utvrđene neispravnosti plinomjera.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

1. Dopuniti čl. 64. na način da se neispravnim plinomjerom smatra plinomjer kod kojega brojčanik miruje dok se koristi plin ili su vidljiva mehaničko oštećenje plinomjera.
2. Dopuniti članak 51. na način da je krajnji kupac dužan obavijestiti ODS-a ukoliko uoči neispravnost plinomjera.
3. Dopuniti čl. 70 na način da ODS umjesto procijenjene količine plina isporučene na OMM-u u razdoblju neispravnosti plinomjera, za obračun koristi stanje potrošnje zabilježeno na plinomjeru.

3.3 Obračun naknade za korištenje DS-a – fiksna mjesečna naknada (Ts2) i ispostavljanje računa za korištenje DS-a

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA temeljem upita i prijedloga vezanih uz pitanje kako i kojem OPS-u (postojećem ili novom) ODS obračunava fiksnu mjesečnu naknadu u slučaju promjene OPS-a, te ispostavlja li ODS OPS-u jedan račun za sva OMM ili poseban račun za svako OMM.

ZAKONSKI OKVIR:

- MPDS:

čl. 73. propisan je obračun naknade za korištenje distribucijskog sustava

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Detaljnije definirati obračun fiksne mjesečne naknade, te način ispostavljanja računa tako da se jasno propiše:

- Kome se obračunava fiksna mjesečna naknada u slučaju promjene OPS-a
- Način na koji ODS ispostavlja račun pojedinom OPS-u u slučaju da OPS opskrbljuje plinom više krajnjih kupaca na istom DS-u, odnosno kod istog ODS-a.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

1. Izmjenom Općih uvjeta opskrbe plinom uvodi se ciljani datum promjene OPS-a za koji se može pretpostaviti da će, temeljem dogovora OPS-a i krajnjeg kupca, biti na 1. dan u mjesecu, a čime će se riješiti ova problematika.

2. U slučaju da ciljani datum promjene nije 1. dana u mjesecu, predlaže se nadopuniti čl. 73. st. 6. podstavkom 2. u kojem bi bilo propisano da se u slučaju promjene OPS-a za mjesec u kojem je promijenjen OPS obračun fiksne mjesečne naknade ispostavlja:
 - a. novom OPS-u,
 - b. postojećem OPS-u,
 - c. raspodjeljuje se postojećem i novom OPS-u u omjeru 50:50,
 - d. raspodjeljuje se postojećem i novom OPS-u proporcionalno broju dana opskrbe kupca.
3. Nadopuniti čl. 73. novim stavkom u kojem bi bilo propisano da ODS ispostavlja jedan račun OPS-u za sve njegove krajnje kupce koji se nalaze na istom DS-u odnosno kod istog ODS-a, a da račun treba sadržavati sve podatke propisane čl. 73 st. 7.

3.4 Ovlaštenja za izvođenje kućnih priključaka i unutarnjih plinskih instalacija – međusobna priznavanja ovlaštenja

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA temeljem upita zašto ovlaštenu izvođača priključka i ovlaštenu izvođača plinske instalacije koji je ishodio ovlaštenje kod jednog ODS-a ne može izvoditi radove na koncesijskom području drugog ODS-a.

HERA je uvidom u internetske stranice ODS-a utvrdila da 11 ODS-a nema objavljen popis ovlaštenih izvođača priključaka, a 6 ODS-a nema objavljen popis izvođača plinske instalacije. Prema popisima ovlaštenih izvođača kućnih priključaka koji su objavljeni na mrežnim stranicama ODS-a, ovlaštenje za izvođenje kućnih priključaka na 13 DS ima samo 1 izvođač od toga u 11 slučajeva je to ODS. Za 2 DS trenutno nema ovlaštenih izvođača.

Prema popisima ovlaštenih izvođača plinskih instalacija koji su objavljeni na internetskim stranicama ODS-a ovlaštenje za izvođenje plinskih instalacija na 6 DS ima 3 ili manje izvođača od toga u 1 slučaju je to samo ODS.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:
 - čl. 91. st. (2) MPDS-om se posebno uređuju razvoj, građenje i održavanje distribucijskog sustava*
- MPDS:
 - čl. 4. st. 2. točka 23. propisuje da je ovlaštenu izvođača plinske instalacije – pravna ili fizička osoba koja je od operatora distribucijskog sustava ishodila ovlaštenje za izvođenje plinskih instalacija na njegovom distribucijskom području*
 - čl. 4. st. 2. točka 23. propisuje da je ovlaštenu izvođača priključka – pravna ili fizička osoba koja je od operatora distribucijskog sustava ishodila ovlaštenje za građenje priključaka na njegovom distribucijskom području*
 - čl. 48. propisana je dužnost ODS-a da daje ovlaštenja za izvođenje priključaka i plinskih instalacija*

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS, ovlaštenu izvođači priključaka, ovlaštenu izvođači plinskih instalacija

PRIJEDLOG IZMJENE: Definirati uvjete međusobnog priznavanja ovlaštenje tako da se jasno propiše pod kojim uvjetima pravna ili fizička osoba koja je je ishodila ovlaštenje za izvođenje radova kod jednog ODS-a može izvoditi radove na kućnom priključku i unutarnjoj plinskoj instalaciji na koncesijskom području drugog ODS-a.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

Nadopuniti čl. 48. ili dodati novi članak u kojem bi bilo propisano pod kojim uvjetima se međusobno priznaju ovlaštenja za izvođenje kućnih priključaka i plinskih instalacija.

Prilogom MPDS odredili bi se jedinstveni uvjeti za izdavanje ovlaštenja i kriteriji za oduzimanja ovlaštenja za izvođenje kućnih priključaka i unutarnjih plinskih instalacija na svim distribucijskim područjima.

Ovlaštenja bi i dalje izdavali/oduzimali ODS-i. U slučaju da ODS uoči nepravilnost u radu izvođača koji je ovlaštenje ishodio kod drugog ODS-a, obavijestit će ODS-a koji je izdao ovlaštenje o nepravilnosti i obrazloženo tražiti oduzimanje ovlaštenja.

3.5 Očitavanje plinomjera - spuštanje praga za očitavanje OMM DM

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: s ciljem unapređenja razvoja tržišta plina i zaštite kupaca, te omogućavanja točnijeg predviđanja i raspodjele preuzete energije plina predlaže se spuštanje obveze dnevnog očitavanja s TM9 na niže tarifne modele.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:

čl. 44. t.11. propisano je da ODS osigurava mjerenje potrošnje plina i očitavanje mjernih uređaja sukladno MPDS

- MPDS:

čl. 68. st.7. ODS je dužan očitati OMM TM9, TM10, TM11, TM12 u 6, 12 i 20 sati svakog dana.

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS, VBS, OTS

PRIJEDLOG IZMJENE: Propisati da je ODS dužan očitati OMM TM6 – TM12 u 6, 12 i 20 sati svakog dana. Ovom mjerom obveze dnevnog očitavanja OMM tarifnog modela TM6 do TM12 povećala bi se dnevno mjerena energija plina s 14% na 30 %.

Stanje na dan 31.12.2016.	TM5-TM12	TM6-TM12	TM7-TM12	TM8-TM12	TM9-TM12	Ukupno svi TM-ovi
Distribuirane količine (kWh)	4.462.431.399	3.132.273.445	2.594.256.496	2.083.735.891	1.495.739.912	10.598.209.204
Udio u ukupnim distribuiranim količinama	42%	30%	24%	20%	14%	–
Broj OMM-a	5.767	857	305	152	61	–

RAZRADA PRIJEDLOGA:

Nadopuniti čl. 68. st. 7. u kojem bi bilo propisano da je ODS dužan očitati OMM TM6 do TM12 po isteku plinskog dana odnosno u 6 sati svakog dana, te još dva puta tijekom dana.

U prijelaznim odredbama propisati će se 1. travanj 2019. kao rok u kojem je potrebno opremiti OMM DM kako bi se mogle ispuniti obveza iz čl. 68. st.7.

Pri opremanju OMM potrebno je ugrađivati opremu koja ispunjava minimalne zahtjeve za inteligentni sustav mjerenja (više na <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/markets-and-consumers/smart-grids-and-meters>).

3.6 Očitavanje plinomjera – obveza godišnjeg očitavanja

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: Postojeći period očitavanja je nepraktičan zbog toga što se radi o ljetnim mjesecima odnosno periodima godišnjih odmora, kada su OMM-ovi uglavnom nedostupni za očitavanje.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:

čl. 44. t.11. propisano je da ODS osigurava mjerenje potrošnje plina i očitavanje mjernih uređaja sukladno MPDS

- MPDS:

čl. 68. st. 6. propisano je da je ODS dužan 30. lipnja ± 15 dana provesti godišnje očitavanje obračunskih mjernih mjesta krajnjih kupaca iz kategorije kućanstvo koji koriste opskrbu u obvezi javne usluge, pri čemu je pojedino obračunsko mjerno mjesto dužan očitati 365 ± tri dana od dana zadnjeg godišnjeg očitavanja tog obračunskog mjernog mjesta.

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Predlaže se da se 31. svibnja ± 15 dana odredi kao datum provođenja godišnjeg očitavanja.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

Izmijeniti čl. 68. st. 6. tako da glasi „Operator distribucijskog sustava dužan je 31. svibnja ± 15 dana provesti godišnje očitavanje obračunskih mjernih mjesta krajnjih kupaca iz kategorije kućanstvo koji koriste opskrbu u obvezi javne usluge, pri čemu je pojedino obračunsko mjerno mjesto dužan očitati 365 ± tri dana od dana zadnjeg godišnjeg očitavanja tog obračunskog mjernog mjesta.

3.7 Očitavanje plinomjera – neuspjelo očitavanje i razmjena informacija

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: Sukladno odredbama MPDS, ODS ima pravo obustaviti isporuku plina kada dva puta uzastopno nije u mogućnosti očitati plinomjer. Pojedini ODS-i ne primjenjuju ovu pravo što pravdaju redovitim plaćanjem procijenjene potrošnje. OPS također smatraju da nema potrebe za obustavom plina (i stvaranjem neugodnosti i dodatnih troškova) kupcu koji redovito plaća ispostavljene račune. S druge strane se bilježe pritužbe kupaca na neispravan račun (obično značajnog iznosa nakon dužeg razdoblja plaćanja procijenjene potrošnje) te osporavanje računa radi neočitavanja u propisanim obračunskim razdobljima.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:

čl. 44. t.11. propisano je da ODS osigurava mjerenje potrošnje plina i očitavanje mjernih uređaja sukladno MPDS

- MPDS:

čl. 47. propisano je da je ODS dužan po nalogu korisnika sustava, obustaviti isporuku plina krajnjem kupcu

čl. 50.(1)h Operator distribucijskog sustava ima pravo: ... krajnjem kupcu ograničiti ili obustaviti isporuku plina odnosno ugovorenu uslugu distribucije plina ... kada dva puta uzastopno ne omogući ovlaštenoj osobi operatora distribucijskog očitavanje plinomjera i druge mjerne opreme

čl. 68. propisano je očitavanje plinomjera i/ili druge mjerne opreme i dostava podataka korisniku sustava

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Predlaže s urediti postupanje ODS-a i OPS-a u slučaju uzastopnog neuspjelog očitavanja.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

1. Dopuniti čl. 68. obvezom i načinom razmjene informacija između ODS-a i OPS-u slučaju neuspjelog očitavanja:
 - a. Operator distribucijskog sustava dužan je obavijestiti korisnika sustava nakon dva uzastopna neuspjela očitavanja u roku tri radna dana od drugog neuspjelog očitavanja.
 - b. Korisnik sustava dužan je po obavijesti operatora distribucijskog sustava o dva uzastopna neuspjela očitavanja u roku tri radna dana od dana primitka obavijesti dati operatoru distribucijskog sustava suglasnost za nastavak opskrbe plinom ili nalog za obustavu isporuke plinom.
 - c. U slučaju da korisnik sustava u propisanom roku ne dostavi operatoru distribucijskog sustava nalog za obustavu isporuke plinom ili suglasnost za nastavak opskrbe plinom, smatra se da je suglasan sa nastavkom opskrbe plinom.
2. Dopuniti dužnost ODS-a u **čl. 47 alineji 12** tako da glasi:
 - po nalogu korisnika sustava, obustaviti isporuku plina krajnjem kupcu u roku 15 radnih dana od primitka naloga korisnika sustava
3. U OUOP urediti da je OPS dužan na jasan način uz obračun potrošnje kupcu ukazati da je obračun proveden prema procijenjenoj potrošnji s obzirom da očitavanje nije bilo moguće provesti. OPS je dužan kupcu ostaviti određeno razdoblje za reklamaciju procijenjene potrošnje pri čemu se ne bi mogla reklamirati potrošnja u slučaju da se razlikuje za manje od 500 kWh/mjeseč.

3.8 Priključni kapacitet OMM

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: Neujednačen način određivanja priključnog kapaciteta OMM-a kod svih ODS-a.

ZAKONSKI OKVIR:

- MPDS:

čl.4. st.2. točka 32. propisano je da je priključni kapacitet OMM-a protok plina kojeg je moguće ostvariti na pojedinom OMM-u određen energetsom suglasnošću prema zahtjevu investitora priključka i priključnom kapacitetu građevine, izražen u kWh/h.

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Detaljnije propisati određivanje priključnog kapaciteta OMM-a.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

1. Izmijeniti i nadopuniti čl. 4. st. 2. točku 32. u kojoj bi bilo propisano da je priključni kapacitet OMM najveći protok kojega je moguće ostvariti na pojedinom OMM-u određen energetsom suglasnošću prema zahtjevu investitora priključka i prema tehničkoj specifikaciji odabranog plinomjera (najveći deklarirani protok) izražen u kWh/h. Za preračunavanje m^3/h u kWh/h predlaže se korištenje faktora 10 koji je odabran iz razloga što je to približni srednji iznos između donje i gornje ogrjevne vrijednosti pa bi vrijedio i u slučaju da se za obračun energije plina koristi gornja ogrjevna vrijednost.
2. Priključni kapaciteti OMM određeni postojećom Energetskom suglasnošću ne bi se mijenjali osim u slučaju izdavanja nove Energetske suglasnosti.

3.9 OMM izložena većim promjenama temperature

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: OMM izložena većim promjenama temperature nisu opremljena plinomjerom s temperaturnom kompenzacijom ili plinomjerom uz koji mora biti ugrađen korektor obujma plina prema temperaturi.

ZAKONSKI OKVIR:

- ZTP:

čl. 91. s. 2. propisano je da MPDS posebno uređuju mjerna pravila

- MPDS:

čl. 60. st. 3. propisano je da se na obračunskom mjernom mjestu na kojem je pretlak manji ili jednak 100 mbar, a nalazi se izvan građevine zbog čega je izložen većim promjenama temperature, količine plina mjere plinomjerom s temperaturnom kompenzacijom ili plinomjerom uz koji mora biti ugrađen korektor obujma plina prema temperaturi.

čl. 82. st. 3. propisano je da je ODS dužan do 30. rujna 2016. opremiti OMM iz članka 60. stavka 3.

čl. 82. st. 4. propisano je da iznimno od članka 60. stavka 3., u razdoblju iz stavka 3. ovoga članka, očitane vrijednosti na plinomjeru korigiraju se primjenom faktora korekcije prema temperaturi iz Priloga 1. MPDS-a

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: krajnji kupci, ODS, OPS

PRIJEDLOG IZMJENE: Potrebno je potaknuti ODS-e na opremanje OMM izloženih većim promjenama temperature plinomjerom s temperaturnom kompenzacijom ili plinomjerom uz koji je ugrađen korektor obujma plina prema temperaturi.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

U prijelaznim odredbama potrebno je propisati da se do opremanja OMM sukladno odredbama čl. 60. st. 3. očitane vrijednosti na plinomjeru korigiraju primjenom faktora korekcije prema temperaturi iz Priloga 1. MPDS-a pri čemu temperatura plina pri radnom stanju u razdoblju od 1. listopada do 30. travnja iznosi 288,15 K, a u razdoblju od 1. svibnja do 30. rujna iznosi 293,15 K.

3.10 Raspodjela energije plina preuzete na ulazu u DS

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA: Aktualna pravila raspodjele ne osiguravaju ravnopravnost i jednakost u načinu procjene potrošnje plina na OMM bez dnevnih mjerenja za sve korisnike.

Raspodjela energije plina preuzete na ulazu u DS trenutno se obavlja u dvije faze:

- Inicijalna raspodjela po isteku plinskog dana - proporcionalno nominacijama korisnika (upitne točnosti, uočeni slučajevi namjerno nerealnih nominacija s ciljem utjecanja na rezultat dnevne raspodjele)
- Konačna raspodjela po isteku plinskog mjeseca - ODS obavlja raspodjelu preuzete energije plina na ulazu u svoj DS na opskrbljivače i bilančne skupine uzimajući u obzir podatke o OMM s dnevnim mjerenjem prema metodi propisanoj Prilogom 2. važećih MPDS

Zbog razlike u metodi, česte su velike razlike između inicijalne i konačne raspodjele energije plina.

ZAKONSKI OKVIR:

- *MPDS:*
Prilog 2. propisuje raspodjelu energije plina preuzete na ulazu u DS

ZAINTERESIRANI SUDIONICI: ODS, OPS, OTS, VBS, HROTE, Predviđajuća strana

PRIJEDLOG IZMJENE: Razraditi pravila raspodjele koja će ukloniti navedene nedostatke. Odrediti jednaku metodu raspodjele energije plina za sve korisnike i jednaku metodu inicijalne i konačne raspodjele.

RAZRADA PRIJEDLOGA:

Obzirom da trenutno ne postoje standardni profili potrošnje **Koordinacijsko tijelo** koje je imenovala Predviđajuća strana (PLINACRO d.o.o.) razmatra i razvija prijelazni model raspodjele energije plina preuzete na ulazu u DS u sklopu izrade modela za predviđanje preuzimanja plina.

Prijelazni model, u odnosu na postojeći model propisan Prilogom 2. MPDS, uklanja naprijed navedene nedostatke, a zasniva se na raspodjeli korištenjem unaprijed poznatog koeficijenta raspodjele. **Koordinacijsko tijelo** je razmatralo više mogućnosti određivanja koeficijenta raspodjele od kojih su se dvije opcije pokazale primjenjivima. U prvoj opciji koeficijent raspodjele za svako OMM se izračunava kao udjel godišnje potrošnje tog OMM u ukupnoj godišnjoj potrošnji plina OMM BDM u promatranoj hidrauličkoj cjelini DS-a. U drugoj opciji se umjesto udjela godišnje potrošnje pojedinog OMM primjenjuje prosječna godišnja potrošnja pojedinog tarifnog modela kojem pripada OMM.

Iz statističke analize i simulacije koje je radilo **Koordinacijsko tijelo** može se zaključiti da se bolji rezultati postižu raspodjelom potrošnje prema pojedinačnim udjelima svakog OMM-a, a potom raspodjelom prema prosječnoj godišnjoj potrošnji pojedinog tarifnog modela, no razlike su iznimno male.

Zbog velikog broja OMM-ova, uz samo izračunavanje koeficijenata raspodjele postoji i problem njihovog transparentnog objavljivanja i provjere. S druge strane, koeficijente raspodjele po tarifnim modelima moguće je objaviti te bi takvi koeficijenti vrijedili određeno vrijeme, odnosno do njihovog ažuriranja, a koje bi moglo biti jednom godišnje. Stoga se predlaže korištenje koeficijenta raspodjele po tarifnim modelima.

Izračun i primjena koeficijenta raspodjele

Koeficijent raspodjele (u nastavku K_{rtm}) predstavlja udio tipičnog OMM BDM za pojedini tarifni model u godišnjoj potrošnji plina svih OMM BDM unutar promatrane hidrauličke cjeline DS-a. Korištenjem koeficijenta raspodjele omogućava se raspodjela ukupne preuzete energije plina svih OMM BDM na OPS-e i BS-ove.

Za pojedini TM, koeficijent raspodjele K_{rtmn} se izračunava se prema formuli:

$$K_{rtmn} = \frac{\sum G_{OMMBDM,DS,tmn} / j_{tmn}}{G_{OMMBDM,DS}}$$

Gdje je:

K_{rtmn} – koeficijent raspodjele tipičnog OMM BDM tarifnog modela n

n – tarifni model 1 od 8

$\sum G_{OMMBDM,DS,tmn}$ – ukupna godišnja potrošnja svih OMM BDM iz promatrane hidrauličke cjeline distribucijskog područja iz tarifnog modela n

j_{tmn} – broj OMM BDM iz tarifnog modela n

$G_{OMMBDM,DS}$ – ukupna godišnja potrošnja svih OMM BDM iz promatrane hidrauličke cjeline distribucijskog područja

Godišnja potrošnja svih OMM BDM izračunava se kao suma godišnjih potrošnja svih OMM BDM iz tarifnih modela 1-8:

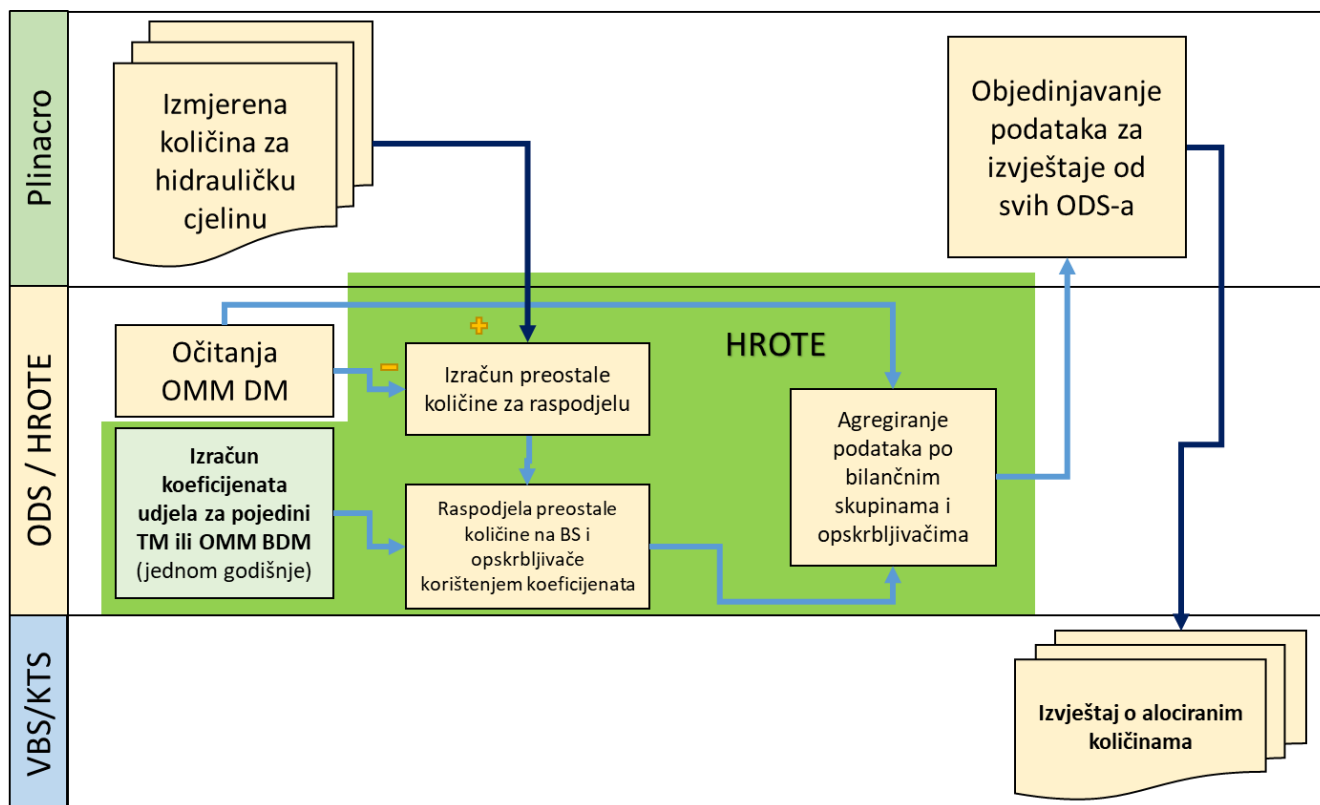
$$G_{OMMBDM,DS} = \sum_{1=1}^n G_{OMMBDM,DS,tmn}$$

Koeficijent raspodjele zaokružuje se na 10 decimalnih mjesta.

Tarifni modeli TM9 do TM12 isključeni su iz primjene koeficijenata jer moraju, sukladno odredbama MPDS, biti opremljeni uređajima koji omogućavaju dnevno mjerenje. Nakon opremanja OMM nižih tarifnih modela s uređajima koji omogućuju dnevno mjerenje, i ti tarifni modeli će biti isključeni od primjene koeficijenta raspodjele.

Postupak raspodjele i uloge pojedinih sudionika prikazan je na Slici 1.

Obzirom da je odredbama ZTP-a HROTE-u propisana obveza uspostave registra OMM od 1. listopada 2018., raspodjela preuzete energije plina na ulazima u DS može se provoditi primjenom istog informatičkog sustava koji HROTE razvija za potrebe uspostave registra OMM. Na taj način omogućit će se transparentan postupak raspodjele vođen iz jednog mjesta prema istim pravilima i uz primjenu dnevno ažuriranih podataka o OMM. Predviđa se testno razdoblje primjene novog modela raspodjele od 1. listopada 2018., a komercijalna primjena od 1. travnja 2019. godine.

Slika 1. Postupak raspodjele izmjerenih količina po isteku plinskog dana i po isteku mjeseca – grafički prikaz obveza pojedinih sudionika

Raspodjela energije - primjena

Raspodjelu energije plina izmjerene na izlazima iz TS-a prema DS-u provodi HROTE za svaki dan na temelju podataka o izmjerenim ukupnim preuzimanjima iz TS-a, izmjerenim potrošnjama OMM DM i koeficijena raspodjele pojedinih tarifnih skupina kako slijedi:

- 1) U danu D+1, OTS će omogućiti, na svojoj informacijskoj platformi HROTE-u pristup podacima o izmjerenoj ukupnoj preuzetoj energiji plina M_{OTS} za dan D za svaku hidrauličku cjelinu svakog pojedinog distribucijskog područja.
- 2) U danu D+1, ODS će HROTE-u dostaviti podatke o energiji plina koju je u danu D isporučio na svakom pojedinom OMM DM, agregirane po hidrauličkim cjelinama, opskrbljivaču i bilančnoj skupini.
- 3) HROTE izračunava ukupnu energiju plina potrošenu kod OMM BDM (Q_{BDM}) prema slijedećem izrazu:

$$Q_{BDM} = M_{OTS} - \sum Q_{OMMDM,OPS/BS}$$

Gdje je:

Q_{BDM} – ukupna energija plina potrošena kod OMM BDM

M_{OTS} – energija plina koju je ODS preuzeo od OTS-a

$\sum Q_{OMMDM,OPS/BS}$ – ukupna energija plina koju je ODS dužan izmjeriti na OMM DM i dostaviti HROTE-u

- 4) Za svaku kombinaciju opskrbljivač/bilančna skupina HROTE izračunava udio opskrbljivač/bilančna skupina u potrošnji OMM BDM prema sljedećem izrazu:

$$U_{OPS/BS} = \sum_{n=1}^n (J_{OPS/BS,tmn} \cdot K_{rtmn})$$

Gdje je

$U_{OPS/BS}$ – udio opskrbljivača/bilančne skupine u potrošnji OMM BDM

n – broj tarifnih modela 1 do 8

$J_{OPS/BS,tmn}$ – ukupan broj kupaca iz tarifnog modela n kod opskrbljivača/bilančne skupine

K_{rtmn} – koeficijent raspodjele tipičnog potrošača iz tarifnog modela n

- 5) HROTE izračunava ukupne udjele svih opskrbljivača/bilančnih skupina obračunskih mjernih mjesta bez dnevnih mjerenja:

$$\sum U_{OPS/BS} = \sum_{i=1}^n U_{OPS/BS,n}$$

Gdje je

$\sum U_{OPS/BS}$ – suma udjela svih opskrbljivača/bilančnih skupina OMM BDM

$U_{OPS/BS}$ - udio pojedinog opskrbljivača/bilančne skupine u potrošnji obračunskih mjernih mjesta bez dnevnog mjerenja

n – broj kombinacija opskrbljivač/bilančna skupina

- 6) HROTE izračunava korigirani udjel opskrbljivača/bilančne skupine koji opskrbljuje OMM BDM prema sljedećoj formuli:

Ako je $\sum U_{OPS/BS} = 1$

$$KU_{OPS/BS,n} = U_{OPS/BS,n}$$

Ako je $\sum U_{OPS/BS} > 1$ ili $\sum U_{OPS/BS} < 1$

$$KU_{OPS/BS,n} = \frac{U_{OPS/BS,n}}{\sum U_{OPS/BS}}$$

Gdje je:

n – broj kombinacija opskrbljivač/bilančna skupina

$KU_{OPS/BS,n}$ – korigirani udjel n -tog opskrbljivača/bilančne skupine koji opskrbljuje OMM BDM

$\sum U_{OPS/BS}$ – suma udjela svih opskrbljivača/bilančnih skupina koje opskrbljuju OMM BDM

$U_{OPS/BS,n}$ – udio n -tog opskrbljivača/bilančne skupine koja opskrbljuje OMM BDM

Korigirani udjel se izračunava jer može doći do promjene broja OMM BDM. Korekcija osigurava točnu raspodjelu izmjerene količine.

- 7) HROTE izračunava raspodjelu energije izmjerenu na ulazu u DS za OMM BDM prema sljedećoj formuli:

$$Q_{\text{BDM,OPS/BS,n}} = Q_{\text{BDM}} \cdot KU_{\text{OPS/BS,n}}$$

Gdje je:

n – broj kombinacija opskrbljivač/bilančna skupina

$Q_{\text{BDM,OPS/BS,n}}$ – alocirana energija plina izmjerena na ulazima u DS za OMM BDM za opskrbljivača n

Q_{BDM} – ukupna energija plina predana za OMM BDM

$KU_{\text{OPS/BS,n}}$ – korigirani udjel n -tog opskrbljivača/bilančne skupine koji opskrbljuje OMM BDM

- 8) HROTE izračunava ukupnu raspodjelu energije plina izmjerenu na ulazima u DS za sve kombinacije opskrbljivač/bilančna skupina prema sljedećoj formuli:

$$Q_{\text{OPS/BS,n}} = Q_{\text{BDM,OPS/BS,n}} + Q_{\text{DM,OPS/BS,n}}$$

Gdje je:

$Q_{\text{OPS/BS,n}}$ – ukupna alocirana i izmjerena energija plina za OMM BDM i OMM DM za opskrbljivača n

$Q_{\text{BDM,OPS/BS,n}}$ – alocirana energija plina za OMM BDM za opskrbljivača/bilančnu skupinu n

$Q_{\text{DM,OPS/BS,n}}$ – energije plina izmjerena za OMM DM za opskrbljivača/bilančnu skupinu n

Pružanje informacija

Na plinski dan $D+1$, OTS omogućava na svojoj informacijskoj platformi, HROTE-u do 10.00 UTC (kod zimskog računanja vremena) ili do 09.00 UTC (kod ljetnog računanja vremena) pristup podacima o ukupno preuzetim količinama plina za dan $D-1$ na ulazima u DS (izlazima iz transportnog sustava) - M_{OTS} .

Na plinski dan $D+1$, ODS dostavlja HROTE-u do 12.00 UTC (kod zimskog računanja vremena) ili do 11.00 UTC (kod ljetnog računanja vremena) informaciju o izmjerenoj energiji plina zasebno za svaki OMM DM za plinski dan D .

Na plinski dan $D+1$, HROTE dostavlja OTS-u do 14.00 UTC (kod zimskog računanja vremena) ili do 13.00 UTC (kod ljetnog računanja vremena) informaciju o alokaciji preuzete energije plina u DS za sve kombinacije opskrbljivač/bilančna skupina - $Q_{\text{OPS/BS,n}}$.

Na plinski dan $D+1$, OTS omogućava, putem informacijske platforme, do 16.00 UTC (kod zimskog računanja vremena) ili do 15.00 UTC (kod ljetnog računanja vremena) informacije o preuzetoj energiji plina u DS za plinski dan D svim opskrbljivačima i voditeljima bilančnih skupina.

OTS će omogućiti, putem informacijske platforme, HROTE-u trećeg radnog dana u tekućem mjesecu pristup podacima, o izmjerenim dnevnim količinama plina za svaki plinski dan prethodnog mjeseca na svakom fizičkom ulazu u DS iskazano u mjernoj jedinici kWh/d.

HROTE će najkasnije do osmog dana u mjesecu, OTS-u, putem informacijske platforme OTS-a, dostaviti podatke o raspodjeli preuzete energije plina u DS za sve kombinacije opskrbljivač/bilančna skupina - $Q_{\text{OPS/BS,n}}$ za sve dane u mjesecu.

Otvorena pitanja

Naglašavamo da se ovdje radi o inicijalnom modelu kod kojeg su moguće određene izmjene, dopune i nadogradnje, te da članovi **Koordinacijskog tijela** i dalje aktivno rade na analizi i testiranju modela. Dosadašnje analize koje je **Koordinacijsko tijelo** napravilo odnosile su se većim dijelom na potrošače kategorije kućanstvo, a vrlo malim dijelom na krajnje kupce iz kategorije koja nije kućanstvo. Za pretpostaviti je da će nakon dodatnih izračuna, analiza i usporedbi predložiti eventualna unaprjeđenja koeficijenata raspodjele s ciljem što točnije raspodjele. Pri tome se, između ostaloga, razmatra:

- korištenje prosječnog koeficijenta raspodjele po TM-u za kućanstva, a jedinstvenog koeficijenta za svaki OMM BDM za sva ne-kućanstva ili samo za specifične krajnje kupce, kao što su sušare i slično,
- uvođenje sezonskog koeficijenta budući da kod određenog broja krajnjih kupaca postoji značajna razlika između zimske i ljetne potrošnje (npr. krajnji kupci sa ugrađenim solarnim kolektorima za grijanje PTV-e).

4. OKVIRNI TERMINSKI PLAN IZMJENA MPDS

HERA planira prethodno savjetovanje o MPDS, te formalni postupak donošenja novih MPDS provesti u prema sljedećem terminskom planu:

- Prethodno savjetovanja za MPDS: **18. do 24. TRAVANJ 2018.**
- Javna rasprava: **7. do 21. SVIBANJ 2018.**
- Donošenje MPDS: **25. SVIBANJ 2018.**
- Stupanje na snagu novih MPDS: **LIPANJ 2018.**

5. PRILOZI

Popis korištenih kratica

BDM - Bez dnevnih mjerenja

BS – Bilančna skupina

D - Unutar dana

DM - Dnevna mjerenja

DS – Distribucijski sustav

DU - Dan unaprijed

DZM – Državni zavod za mjeriteljstvo

ES – Energetska suglasnost

HERA – Hrvatska energetska regulatorna agencija

HROTE – Hrvatski operator tržišta energije

MCEU – Metodologija utvrđivanja cijene energije uravnoteženja

MPDS – Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava

MPTS – Mrežna pravila transportnog sustava

ODS – Operator transportnog sustava

OMM – Obračunsko mjerno mjesto

OPS – Opskrbljivač plinom

TM – Tarifni model

TS – Transportni sustav

UDM – Unutar dnevna mjerenja

VBS – Voditelj bilančne skupine

ZTP – Zakon o tržištu plina